

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ

[ΕΠΙΚΥ-ΑΙΧΜ1974-Π.Φ.Ν.-Ε.Α.Χ.-2022-ΑΠΟΜ.]

Πληροφορητής: Φωκάς Νεοφύτου

Ερευνητής: Ανδρέας Χριστοφή

Φ.Ν.: Το 1974 ήμουν κληρωτός. Υπηρέτησα στην 32 Μοίρα Καταδρομών. Το πραξικόπημα με βρήκε μέσα, στον Άγιο Χρυσόστομο στον Κουτσοβέντη. Μας πήραν στο προεδρικό αλλά ήμασταν πίσω εμείς, δεν ήμασταν μπροστά. Είχαμε όμως δικούς, λοκατζήδες που πήγαν κοντά, και κάποιοι σκοτωθήκαν. Διοικητής μας ήταν ο Τζίτζας. Ακούστηκε μια ημέρα προηγουμένως ότι ήταν να γίνει κάτι αλλά δεν μας είπαν κάτι άλλο. Την ώρα που μας πήραν για να πάμε κάτω, ορισμένους μας άφησαν πίσω, γύρω στους δέκα. Και πήγαμε στη μοίρα. Μας άφησαν στην πύλη για να προσέχουμε.

Έγινε το κακό, ύστερα ξεκίνησε η εισβολή. Ήταν ημέρα Σάββατο, η ώρα 4 το πρωί άρχισαν τα αεροπλάνα. Εμείς φύγαμε από την μοίρα και ξεκινήσαμε κατά το Βουνό-Συγχαρί, και ξεκινήσαμε προς την Αλωνάγρα, αλλά τα αεροπλάνα άρχισαν να βομβαρδίζουν. Τα τούρκικα αεροπλάνα ήταν από πάνω μας. Πήγαιναν και έρχονταν. Εκεί στο Συγχαρί ήταν ένα τάγμα του Τρικώμου, έσχιζαν τα αεροπλάνα, βομβάρδιζαν. Ήταν μια φάλαγγα αυτοκίνητα πολλά του στρατού μέσα, τα βομβάρδισαν. Προχώρησαν και προσπαθούσαμε να καλυφτούμε να γλυτώσουμε. Το μεσημέρι προχωρήσαμε προς την Αλωνάγρα. Ήταν τα αεροπλάνα, δεν ξέραμε ότι στην Άσπρη Μούττη ήταν οι Τούρκοι. Τέλος, που άρχισε να νυχτώνει, άρχισαν οι Τούρκοι από την άλλη μεριά, ψήλωσα πάνω και με πήρε μια σφαίρα στο χέρι. Εμένα μονομιάς, ξέρεις έπεσε μου το όπλο. Την ώρα που μπήκε πάνω μου, η σφαίρα είναι ζεστή δεν καταλάβεις, μετά ορισμένα δευτερόλεπτα, με πήραν οι άλλοι και με πήραν κάτω. Έπρεπε να περιμένουμε να νυχτώσει καλά για να μπορέσουμε να κατεβούμε κάτω, είχε άλλους τρεις τέσσερις πληγωμένους. Έφεραν ένα τάγμα, δεν ξέρω από που, εφέδρους, δεν ξέρω πόσοι ήταν οι άνθρωποι, τρία-τέσσερα φορτηγά, και δεν τους έδωσαν τίποτε, τους εφέραν χωρίς να τους δώσουν όπλα. Θυμούμαι τότε είχε ένα παιδί και είπε «ρε τούτοι θα μας σκοτώσουν εδώ που μας φέρατε, δεν έχουμε ούτε

όπλα», του έδωσα το δικό μου τότε. Τη νύχτα μας κατέβασαν στο Συγχαρί, μας έβαλαν σε ένα σπίτι, είχε μι γυναίκα με τις δύο κόρες της, δεν ξέρουν αν ζουν ακόμα. Μας έβαλαν εκεί μέχρι να ξημερώσει. Κατά τις τέσσερις, μας έβαλαν μέσα στο λαντ ρόβερ, και μας εφέραν θυμούμαι ως το round about του Μπάτα. Εκεί ήρθε ένα αεροπλάνο, χτύπησε και τραυματίστηκαν 1-2 στρατιώτες. Κατεβήκαμε και βρήκαμε να κρυφτούμε μέχρι να ξημερώσει.

Είχε ένα με ένα παλιό αυτοκίνητο ο άνθρωπος και μας πήρε στο νοσοκομείο. Ήταν το γενικό τότε, πήγαμε, η σφαίρα ήταν μέσα. Την έβγαλαν και έμεινα μέσα 4-5 μέρες. Ήταν τότε που άρχισε....πληγωμένοι πεθαμένοι, ιστορίες, κακά. Τέλειωσα η εκεχειρία, ήρθε η εκεχειρία, μου είπαν να μου δώσουν μια αναρρωτική άδεια, αφού ράγισε το κόκκαλο μου.

Πήγα με αναρρωτική άδεια είκοσι μέρες στο χωριό. Πάω στο χωριό και έγινε η δεύτερη εισβολή έκοψαν τους δρόμους, της Μιάς Μηλιάς, δεν μπορούσες να περάσεις από δω. Μπήκαν οι Τούρκοι στη Γιαλούσα και μας πήραν [...]. Οι Τούρκοι μπήκαν 17 του Αυγούστου περίπου. Κόπηκε ο δρόμος και δεν μπορούσες να φύγεις. Είχε 1-2 Τούρκοι που με ήξεραν πως ήμουν στρατιώτης αλλά δεν είπαν κάτι. Μας πήραν στον Άγιο Ανδρόνικο δίπλα που τη Γιαλούσα είχε στρατόπεδο μεγάλο δικό μας, οι Ακράδες, έφυγαν όλοι. Μας έβαλαν στις παράγκες και μας πρόσεχαν με όπλα. Μείναμε τρεις μέρες και μας έφεραν στη Λευκωσία.

Εκεί στο Μπογάζι της Κερύνειας καλή μας τύχη ήταν ο Ερυθρός Σταυρός και μας κατέγραψε. Όσοι καταγράφηκαν γλύτωσαν. Είχα έναν πρώτο μου ξάδερφο, τούτοι χάθηκαν. Στη Λευκωσία είχε μια παλαίστρα και μας έβαλαν τρεις μέρες εκεί και μετά στο γκαράζ Παυλίδη άλλες τρεις μέρες. Ήμασταν γύρω στους 500, μπορεί και παραπάνω. Κάναμε ακόμα 5-6 μέρες και ακούσαμε ότι θα μας έπαιρναν στην Τουρκία.

Μας έριχναν ένα κομμάτι ψωμί, το καλό είχε νερό. Βία στην Κύπρο όχι. Είδαμε λεωφορεία, τους είπα «ρε θα μας μετακινήσουν». Ξεκινούν γραμμή να βγούμε με δεμένα χέρια και μάτια. Μέσα στα λεωφορεία και μας πήραν στην Κερύνεια. Τα πλοία ήταν έξω. Την ώρα που έμπαινες μέσα το πλοίο άνοιγες τα μάτια σου και δεν έβλεπες, μετά ερχόταν το φως.

Είχε ανθρώπους που ήθελαν να παν στο αποχωρητήριο. Με δεμένα τα χέρια πας; Είχε 1-2 Τούρκους στρατιώτες και μας πρόσεχαν με όπλο και ξιφολόγχη. Πήγαν,

ήρθαν, όμως θέλαμε και οι υπόλοιποι. Για μια στιγμή βλέπω την ώρα που κάθονταν κάτω, αίμα και έτρεχε. Ένας αστυνόμος ο Αλέκος Μαυρομμάτης, μου είπε «γιε μου μην γυρέψεις να φύεις» [...]. Την ώρα που έμπαινε στο αποχωρητήριο του έμπηξαν τη ξιφολόγχη [...].

Φτάσαμε στη Μερσίνα. Την ώρα που κατεβήκαμε στη Μερσίνα λέω είμαστε τελειωμένοι. Μας έβαλαν σε αυτοκίνητα του στρατού και μας πήραν στα Άδανα. Μας άφησαν τα χέρια μπήκαμε μέσα σε ένα διάδρομο και δεξιά-αριστερά με ρόπαλα. Ξύλο. Είχε σκαλιά στο τέλος και πολλοί έπεσαν, σχεδόν να σκοτωθούν. Γέμισε το προαύλιο και μας χώρισαν σε ομάδες. Το κελί μου ήταν το 9 και μπήκαμε μέσα. Μας είπαν να βγάλουμε τα ρούχα να τα πλύνουν. Ένα παντελόνι, ένα πουκάμισο και ένα εσώρουχο. Τα πλύνουμε με πράσινο σαπούνι και έγιναν άχρηστα. 15 μέρες πάνω μας...

Όταν ήμασταν γυμνοί μπήκαν μέσα και μας έδωσαν ξύλο. Ξεχνιούνται;

75 άτομα στο κελί. Έκανα 76 μέρες Άδανα και Αμάσεια. Ορισμένοι. Μας έβγαλαν έξω και μας φόρτωσαν, δεν έδιναν εξήγηση. Πριν να πάμε στην Αμάσεια, μας πήραν σρον ανακριτή. Ο ανακριτής ήξερα τα πάντα για εμάς, μιλούσε ελληνικά φαρσί. Μου είπε ότι ήμουν από τη Γιαλούσα, στρατιώτης. Του είπα ότι δεν πήγα στρατό, είχα πρόβλημα με τη μέση μου. Επέμενε ο Τούρκος, το καλό δεν ήξερε ότι ήμουν των ΛΟΚ. Θυμούμαι κρατούσε το πιστόλι του και σκέφτηκα ότι θα με σκότωνε. Τράβηξα πολλά. Ήταν μεγάλη ιστορία. Έκρυβα το τραύμα μου. Μας έβαζαν ξεχωριστά για ανάκριση. Πήγαμε στην Αμάσεια και κάναμε πολλές μέρες, τότε είπαν ότι θα γινόταν ανταλλαγή αιχμαλώτων και μας έφεραν πίσω στα Άδανα.

Μας είπαν, μαζέψετε τα πράγματα σας και θα πάτε στην Κύπρο. Δεν το πιστεύαμε. Μόλις τελειώσαμε ήρθε ένας στρατιώτης και μας είπε ότι δεν θα φεύγαμε. Κάναμε ακόμα 20-25 μέρες. Όλοι οι Τούρκοι ήξεραν ελληνικά. Είχε νερό. Μας έδιναν ψωμί σαν παξιμάδι, ζυμωμένο με άλας για να πίνουμε νερό. Μας έφερναν μια χύτρα με ρεβίθια δεν έπαιρνε κανέναν. Στις φυλακές ήταν μόνο αιχμάλωτοι.

A.X.: Σκεφτήκατε να δραπετεύσετε;

Φ.N.: Όχι. Να φύγεις να πας που; .Σε ξένο τόπο. Χωρίς λεφτά και ρούχα.

A.X.: Υπήρχε ενημέρωση για το τί γίνεται στην Κύπρο;

Φ.N.: Όχι. Στείλαμε ένα μήνυμα, αλλά ποιος ήταν να το πιάσει...που...;

A.X.: Θυμάστε κάποιο έντονο γεγονός στις φυλακές;

Φ.Ν.: Το ξύλο. [...] Είχε πολύ κακούς, είχε και καλούς. Δεν υπάρχουν ζωντανοί αιχμάλωτοι, κουβέντες, αερολογίες.

Α.Χ.: Μέσα στις φυλακές οι σχέσεις των αιχμαλώτων πως ήταν;

Φ.Ν.: Όλοι ήταν φοβισμένοι, την ίδια καταδίκη είχαμε.

Α.Χ.: Πως μάθατε ότι θα επιστρέψετε στην Κύπρο;

Φ.Ν.: Απρόοπτα. Ήταν γεμάτο το πλοίο που επιστρέψαμε. Δεν ξέρω πόσοι ήμασταν. Μας κατέβασαν στην Κερύνεια και μας έβαλαν στα λεωφορεία. Μας πήραν στην παλαίστρα και μας ρώτησαν που θέλουμε να πάμε. Στον ελεύθερο τομέα ή όχι. Τους είπα θα πάω εγκλωβισμένος. Ήμασταν 40-50 που τη Γιαλούσα που μας πήραν. Σκέφτηκα ότι αν ερχόμουν στις ελεύθερες περιοχές χωρίς σπίτι, χωρίς λεφτά τι θα κάνω; Ξέραμε ότι και η Μια Μηλιά και τα πάντα ήταν κατεχόμενα. Κάθε μέρα πηγαίναμε στην αστυνομία. Το 76 έφυγα από τη Γιαλούσα. Στη μονάδα μου γνώριζαν ότι είμαι εγκλωβισμένος και μόλις ήρθα μου έδωσαν χαρτί απόλυσης.

Α.Χ.: Η αιχμαλυσία ποιες σκέψεις σας φέρνει στο μυαλό;

Φ.Ν.: Δεν υπάρχει πιο άσχημο πράγμα. Είναι μια κατάσταση πολλά οδυνηρή. Εγώ που την έζησα. Δεν ξέρω για άλλους πως το βλέπουν. Όταν επιστρέψαμε που την Τουρκία στην Κύπρο βρεθήκαμε με τους χωριανούς. Μόνο 13 άτομα από τη Γιαλούσα, που τους επιάσαν από τη Γιαλούσα όμως δεν φανερώθηκαν. Τους σκότωσαν μονομιάς. Διότι δεν γράφτηκαν κάπου. Να μην ξαναγίνει αυτό το πράγμα, διότι ένας που ζει αυτή την κατάσταση... Από την Πολιτεία δεν έδειξαν ενδιαφέρον για μας. Όλοι λόγια....